

mitku věci rozsouzené. Rozsudkem okresního soudu ze dne 5. dubna 1922, který byl vyššími soudy potvrzen, byli odsouzeni Arnošt a Angelus L. k zaplacení 4.880 Kč 90 h každý polovici, ježto odsouzení solidární nebylo navrženo a soudy neobíraly se ani otázkou, zda jde o dluh solidární, nerozhodly o ní v tomto sporu, aniž o tom, zda za druhou polovici dluhu také Angelus L. solidárně ručí. Nebylo tedy oním rozsudkem rozhodnuto o nároku žalobce na zaplacení druhé polovice dluhu proti Angelu L-ovi, nýbrž jen o jedné polovici vůči němu. Žaluje-li tedy nyní Arnošt K., by mu Angelus L. zaplatil druhou polovici, neuplatňuje téhož předmětu, nýbrž zaplacení další druhé polovice dluhu vůči němu. Není zde tedy totožnosti předmětu sporu, jehož se k obraně rozepře rozsouzené vyhledává. Nárok žalobní v původním smyslu byl ztráven jen ohledně polovice dluhu, vůči žalovanému tehdy uplatněné, jen na tuto polovici zněl žalobní návrh. Jinak by tomu ovšem bylo, kdyby byl návrh zněl na celé plnění solidární a žalovaný byl odsouzen jen k polovici, ježto v takovém případě by bylo rozhodnuto o celém nároku a o solidaritě tehdejších žalovaných. Tomu však tak není. Právě-li se v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. dubna 1924, Rv II 222/24, čís. sb. n. s. 3760, že oním rozsudkem okresního soudu byla právoplatně stanovena povinnost dlužníků vůči věřiteli, je to správné, ale žalovaný nemůže z toho pro sebe nic vyvozovati, ježto tehdy se rozhodovalo jen o děleném dluhu a o tom, pokud nynější žalovaný ručí za polovici, nikoli o tom, zda ručí za dluh celý solidárně, ježto o takové rozhodnutí nebylo žádáno žalobním návrhem. Proto nebyl ztráven žalobou žalobní nárok proti Angelu L-ovi ohledně druhé polovice dluhu (§§ 891, 893 obč. zák. a nález čís. 3804 Glaser-Unger nová řada). Nelze také přisvědčiti dovolateli, že žalobce vzdal se práva žádati druhou polovici solidárního dluhu na žalovaném, navrhnuv v původním sporu odsouzení dělené a nikoliv odsouzení solidární. Z pouhého opomenutí nelze beze všeho souditi, že žalobce tehdy měl úmysl vzdáti se solidárního ručení za celý dluh proti žalovanému, když tomu jinak nic nesvědčí (§ 863 obč. zák.).

#### Čís. 4893.

**Zásada ručení za výsledek není v platném právu obecně uznána. Pokud jest přičítati šoferovi zavinění, že neužil všech prostředků, by zamezil smyk poštovního autobusu po náledí.**

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv II 136/25.)

Státní poštovní autobus, jezdící na trati B. V., dostal na zledovatělé, prudce se svažující státní silnici smyk a zvrátil se. Při tom bylo poraněno několik cestujících, mezi nimi i žalobkyně. Žalobní nárok proti poštovnímu eráru o náhradu škody nebyl uznán procesním soudem první stolice důvodem po právu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a vrátil mu věc, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

### D ů v o d y:

Nejdříve jest si uvědomiti právní otázku, kterou se pohřichu ani strany, ani nižší stolice nezabývají, leda že strany sahají k Šu 1311 obč. zák., jenž tu nedopadá, po případě k Šu 1315 obč. zák., o kterém i odvolací soud se zmiňuje, aniž by podstatu jeho rozbíral. Zodpovědnost žalovaného eráru jako majitele podniku, v jehož provozu úraz a škoda se staly, možno uvažovati s dvojího hlediska. I. Prvé je hledisko t. zv. ručení za výsledek, které upouští na dobro od požadavku zavinění. V literatuře zastává se namnoze horlivě názor, že, jakkoli zákonodárce přijal zásadu ručení za výsledek posud toliko výjimkou při určitých nebezpečných podnicích, nicméně jest prý ji užití při každém nebezpečném podniku, neboť v těch sporých zákonných předpisech, kde jest uznána, spatřovati prý sluší zábřesk všeobecné právní zásady, a činí se soudům výtku, že všeobecnost této zásady nechtějí uznávati a nepropůjčují se za její šířitele. Tak na př. Ehrenzweig v Krainzově systému II § 394 I. Avšak zásada ta je sice založena v povaze věci, není však — a to tato část literatury přezírá — přijata ještě do zákona, pročež byl nejvyšší soud nucen, již v rozhodnutí čís. 2215 sb. n. s. proti tomu zaujmouti stanovisko, neboť jiné je postavení spisovatele, jenž, jsa nezodpovědným, může míti názory jakékoli, a jiné postavení soudu, jenž v samé ústavní listině poukázán jest souditi jen podle zákona a nese za to zodpovědnost. Skutečně také střízlivá a soudná část literatury onen přepjatý náhled nesdílí, jak doloženo z ní v citovaném rozhodnutí, neb aspoň staví se k němu opatrně, jako na př. Mayr Lehrbuch II. sv. 3 kn. 1922 str. 334 čís. 2. Má-li Ehrenzweig str. 594 IV. za to, že obdobné užití povinného ručení podniku železničního a majitele silostroje na jiné nebezpečné podniky jest přípustno, dlužno na to odvětit, že sám zákon upravil ručební povinnost jinak u železnic a jinak u silostrojů a že se to tedy řídí druhem nebezpečného provozu, aniž by bylo lze odhadnouti, jak se to má míti u provozů, od oněch dvou odlišných, kdyby na ně zásada ta měla býti obdobně přenášena, když zákon sám ručební povinnost jich neupravuje a také nezná ještě všeobecné ručební povinnosti, kterou by byl zahrnul všechny podniky, pro něž zvláštní zákonné úpravy ručební povinnosti ještě není. Jak níže pod II. c) bude dolíčeno, jest sporný případ z ručební povinnosti dle zákona automobilového přímo zákonem samým vyňat, i jak by tedy bylo možno přenášeti naň obdobně ručení za výsledek, v zákoně tom stanovené? Pokud tedy žalující strana naráží neuvědoměle na ručení za výsledek, kamž patří narážky na ručení za náhodu a dovolávání se Šu 1311 obč. zák. není v právu. II. Druhé je hledisko ručení za vinu. Tu je především předeslati, že, pokud jde o výpovědi svědecké, dlužno vycházeti ze zjištění odvolacího soudu a nelze přezkumovati správnost jeho ocenění (§ 503 c. ř. s. opakem), když zjištění jest obsahem svým ve výpovědích těch založeno, a nelze tedy uplatňovati rozpor se spisy (§ 503 čís. 3 c. ř. s.), třeba že tu byly i výpovědi jiné, tomu více méně odpo-

rující. Zde je možným zase případ trojí. a) Především jest otázka, zda nestihá vina žalovaný erár sám, v kterémž ohledu uplatňuje se hlavně, že silnice, kteráž je silnicí erární, měla nesprávný svah na stranu pravou místo na levou, a že vada ta byla teprve po úraze napravena. Tato výtká je neoprávněna již proto, že odvolací soud zjistil, že silnice měla svah na obě strany nebo-li že, jak svědek C. udal, byla vypouklá, při čemž nevadí, že svědek D., jehož se odvolací soud rovněž dovolává, se o tom nevyjadřuje. Mimo to znalci seznali, že, i kdyby profil silnice byl v době úrazu takovým, jak se strany žalující se žádá, nebylo by to úraz vyloučovalo, což odvolací soud rovněž za skutek přijímá. I když se tento úsudek znalců logicky přezkoumá, není nesprávným, leda až na to, že by smyk vlastní tíží vozu byl pak nastal na stranu vnitřní. Neboť pravda sice, že, když silnice běží obloukem, působí tu na vnější straně oblouku síla odstředivá a odporoučí se tedy, by svah byl raději na stranu vnitřní, avšak v tomto případě jest oblouk, jak plánec znalci zhotovený ukazuje, velmi mírný, takže ani síla odstředivá nemohla býti valná; vskutku také znalci vypočetli ji na pouhých 133 Rg, což při takovém tělese, jako sporný autobus, jenž sám vážil 48 metr. centů, má nosnost 50 metr. centů a zatížen byl více než 30 osobami a zavazadly několika metr. centů, nemůže padati na váhu. Také bylo uplatňováno, že za toho klimatického stavu, jaký byl v době úrazu, kde silnice byla omrzlá v náledí, autobus neměl vůbec býti vypraven. Avšak odvolací soud zjistil, že správa provozu učinila vše, co za těch poměrů, jak se jevíly a očekávati daly, možno bylo, co se sjízdnosti dráhy týče, čímž patrně myslí výpověď svědka S-a, řidiče autobusu, jenž v den úrazu v 14 hod. 40 min. přijel a hlásil, že cesta jest úplně sjízdnou a že celou cestu vykonal bez řetězů, k čemuž doložiti dlužno. že znalci, na něž se tu odvolací soud dovolává, udali, že zařízení tohoto hlášení bylo účelné. Aby tu nějaká vina mohla býti správě přičítána, musilo by se dokázati, že o nebezpečném stavu silnice věděla, nebo aspoň věděti mohla, což ale právě tím, že S. bez nebezpečí přešel a tento přejezd hlásil, vyloučeno jest. Bylo-li konečně také uplatňováno, že auto zatíženo bylo 33 osobami a prý 10 q zavazadel, tedy i kdyby to pravda bylo, odpověděl na to správně už odvolací soud, že když nosnost auta je 50 q, je to vše ještě v rámci této nosnosti a tudíž bezzávadné. Rovněž správně dovodil odvolací soud, že pasažéři na přední plošině vozu umístění šoferovi nevadili, v kteréž příčině odkazuje se na jeho důvody. Poštovní správě tedy, pokud jde o tyto tři okolnosti, nelze přičítati zavinění a dlužno jen dodati, že takovou předvídavost, jakou žádá otázka na konci důvodů rozsudku první stolice uvedená, a takových opatření, jakých si přeji otázky čís. 2 a 3, od eráru požadovati a jemu ukládati nelze, neboť nejen že nejsou v zákoně provozovateli takového podniku uloženy, nýbrž nelze ani říci, že by byly věci přiměřeny; to by provozování jeho hospodářsky bylo zne-možněno. Zmíněné otázky zněly: 1. Mohl erár, který provozuje pravidelnou dopravu na trati B.-V., počítati s tím, že mohou nastati mimořádné poměry ve stavu silnice, jak byly posudkem znaleckým líčeny, zejména v době zimní a podzimní vlivem náhlé změny počasí? 2. Mohlo nebezpečí býti odvráceno řádnými neb mimořádnými prostředky, jako na příklad zřízením strážných budek, zavedením stálého dozoru nad

silnici zvláštními orgány, kteří mezi sebou by byli telefonicky spojeni jako na dráze? 3. Jest kontrola, jak provedena byla a se provádí dosud erárem, pokud se týče sjízdnosti trati, řádná a náležitá? Pak jde již jen o to, zda stihá erár zodpovědnost za šoféra a jaká. V té příčině je možno dvojí: b) Dle Šu 1315 obč. zák. ručí erár za šoféra, byl-li nezdatným, Jak nejvyšší soud v rozhodnutí čís. 1238 sb. n. s., na něž se odkazuje, podrobně dovodil, předpokládá zdatnost nejen způsobilost, nýbrž také svědomitost a dbalost, tedy kromě potřebné kapacity intelektuální také náležitou kapacitu morální. Nezpůsobilost nebyla ani tvrzena, tím méně prokázána, a bylo by to také těžko dokazovati, když, jak se nepopírá, šofér všem zákonitým náležitostem vyhovuje; netvrdíť se ani, že neměl zkoušky šoférské, ani že neměl vůdčího listu. Naopak všechny výtky v příčině kvalifikace šoférovy obracejí se proti jeho dbalosti a vyčerpávají se doličováním jeho zavinění. Jak však nejvyšší soud v citovaném rozhodnutí podrobně vyložil, nestačí k tomu, by zřízenec mohl kvalifikován býti nezdatným, každé zavinění, nýbrž musí to býti ne-dbalost hrubá, o jaké však v tomto případě, jak se níže z vývodů c) ukáže, nemůže býti řeči. Také tento právní důvod k náhradě škody tedy selhává. c) Avšak v tomto případě platí vzhledem k tomu, že u auta, o něž jde, zjištěna povaha Šu 5 automob. zák., že totiž nemůže překročit rychlost 25 km za hodinu, sice dle posledního odstavce Šu toho vůbec předpisy XXX. hlavy obč. zákona, to však dle Šu 8 téhož zákona s tou výslovnou úchylnou, že vlastník auta, tedy žalovaný erár, ručí tu za každé zavinění šoferovo, tedy ne pouze za jeho nezdatnost dle Šu 1315 obč. zákona. A tu lze vytýkati šoferovi celou řadu opomenutí. 1. Je na snadě, že obezřelého, svědomitého a o život a zdraví svěřených mu více než 30 osob dbalého řidiče muselo napadnouti, když přijel k nebezpečné trati a seznal, že je náledí, by ihned, ještě než se s vozem na dráhu pustil, aneb aspoň záhy, jak na ni vjel a první potíže pocítil — vůz zastavil, cestující s upozorněním na nastávající nebezpečí k vystoupení vyzval a nebezpečnou trať s prázdným vozem přešel, jakž učinil D. Čelí-li odvolací soud této výtce poukazem na posudek znalců, jenž prý vyzněl v ten smysl, že šoféra zavinění na úrazu nestihá, že učinil vše, co se učiniti dalo, jest to pouhý slovní obrat, který nevyvrací nic, protože výtku pouze obchází: neboť, bylo-li toto opatření jeho povinností, přikázanou mu danými okolnostmi, pak právě, když je opomenul, neučinil vše, co za daných okolností bylo možno a potřebno a stihá ho proto vina. Ani to, že D. sklouzl, není vyvrácením této výtky: neboť nechť si sklouzl, nemělo to přece v zápětí úraz protože tomu tento řidič právě vyložením všech cestujících předešel. Ať by byl i obviněný šofér s vozem sklouzl, úraz, o něž jediné jde, byl by nenastal. 2. Šofér, ačkoli měl garnituru 16 řetězů, použil jich pouze 7, dav na jedno zadní kolo 3 a na druhé 4. Tak sám udává a odvolací soud zjišťuje. Ale z výkresu znalců je viděti, proč je pro každé zadní kolo v zásobě 8 řetězů: poněvadž je 8 loukotí dělicích obruvi kola na 8 dílů a na každý díl patří jeden řetěz. Pak teprv je kolo dostatečně opatřeno proti sklouznutí, vyvinujíc navinutými řetězy náležité tření. Zajisté že po řetěze, jenž se zařezává hrboly svých článků do náledí, nemůže vůz tak snadno sklouznout, ale je-li tam, kde má býti řetěz,

prázdné, holé, hladké místo, sklouzne kolo po něm dříve, než se otočí obruba až zase k řetězi následujcímu. Mimo to ponechali znalci i odvolací soud stranou výpověď Jana K-a ohledně Saurových řetězů, což ovšem by spadalo ne na vrub šoféra, nýbrž poštovní správy. 3. Šofér měl zařízení na sypání písku, jak předepsáno, ale ani se netvrdí, a tím méně bylo zjištěno, že ho použil. Toto opomenutí šoféra odvolací soud a znalci omlouvají tím, že při postranním smyku písek není nic platen. Neříkají proč, ale domnělá jejich příčina je na snadě: je-li zařízení na sypání písku na přední plošině, padá písek třeba sice pod přední kola, zadní kola však, než na toto místo dojedou, jsou smykem už ze své polohy, v které by se dostala na táž místa, na nichž byla kola přední a jež jsou pískem posypána, vymknuta a nalézají se už stranou, šikmo k ose silnice a na písek nepřijdou. Ano, avšak k tomu dojde právě jen, když opomenuto písek sypati zavčas, neboť jakmile jednou i zadní kola dostala se na místo sypané pískem, už se nesmeknou, protože jedou pak už stále po dráze sypané a tudíž zdrsňelé, hladkosti své, jež je příčinou smyku, zbavené. 4. Šofér sám udal, že jel s kopce k místu potomního úrazu rychlostí 15—17 km za hodinu. To je na tak nebezpečné a tak zodpovědné cestě (přes 30 cestujících) na jisto neopatrné. Svědomitý šofér musí si uvědomiti, že musí jízdu zpomaliti tak, by mohl vůz každý okamžik zaraziti. by byl pánem svého vozu (§ 45 nařízení ze dne 28. dubna 1910, čís. 81 ř. zák.), čehož při rychlé jízdě s kopce docíliti je nesnadněji než na rovině, protože vůz zrychluje pohyb svůj již účinkem gravitace, pročež právě s kopce třeba opatrnost zpomalení jízdy zvýšiti. Tohoto opomenutí odvolací soud vůbec si nevšímá. Znalec praví, že to není velká rychlost, v čemž mu ovšem pro nebezpečnou jízdu s kopce přisvědčiti nelze, ale sám uznává, že, jakmile se objevila hladká trať, nebylo by možno rychlost tu schváliti, omlouvá to ale tím, že šofér v té choulostivé situaci snažil se rychlost mírniti. To opět je jen omluva, ale ne vyvinění z poklesku, že šofér vůbec onou rychlostí se pustil s kopce. 5. Naprosto je ve vzájemném rozporu udání znalcu ohledně protirejdu, jaký šofér učinil a jaký je správný. Taková výpověď sobě odporující nemůže sloužiti za základ rozsudku a dlužno odpor odstraniti. Doložiti dlužno, že věřiti nebo nevěřiti svědkovi, jaký protirejd učinil, t. j. zjišťovati jej nemá znalec, nýbrž soud. Je-li nejisto, jaké zjištění tu soud vzhledem k odporující si výpovědi neb výpovědem učiní, musí znalci odpověděti na všechny eventuality, tak aby tu posudek byl vždy, ať zjištění dopadne tak nebo onak. Opomenutí 1—4 sama už šoféra usvědčují z viny, avšak dlužno počítati s tím, že znalec může po případě dáti vysvětlení, které přesvědčujícím způsobem šoféra ospravedlní. Posa-  
 vadním znalcům se to nepodařilo, avšak sama žalující strana jim vytýká nedostatek praktického výcviku, zkušenosti a školenosti, přiznávajíc jim pouze znalost theoretickou. Poněvadž pak, jak shora ukázáno, znalecký posudek logicky přezkoumán nevyhovuje, znalci sice šofera ospravedlňují, ale ospravedlnění to logicky neobstojí, ba znalci nemohli ani zodpověděti otázku, zda řidič bezpečnost vozu vycítiti musí, dlužno slyšeti znalce jiného, nejlépe takového, jenž řízení auta za všech různých při jízdě se naskytujících nebezpečí prakticky dokonale ovládá, a to, třeba-li i na místě samém, a teprv po jeho posudku. co v tomto případě při dané

situaci šoférem učiněno býti mělo, bude moci bezpečně věc býti rozsouzena. Týž znalec nechť se vysloví též o dostatečnosti řetězů šoférem užitých.

Čís. 4894. .

**Ve sporu o náhradu škody proti obci (na Moravě), ježto obecní cesty nebyly řádně udržovány, jest soud oprávněn řešiti předurčující otázku, zda a v jakém směru a rozsahu jest obec povinna udržovati cesty v pořádku.**

(Rozh. ze dne 7. dubna 1925, Rv II 155/25.)

Žalobce domáhal se na žalované obci náhrady škody, jež prý mu vznikla v jeho hospodářství tím, že obecní cesty jsou ve velice špatném stavu. Procesní soud první stolice, zamítnuv námitku nepřipustnosti pořadu práva, uznal podle žaloby. Odvolací soud nevyhověl odvolání ohledně námitky nepřipustnosti pořadu práva, ve věci samé pak odvolání vyhověl a žalobu zamítl. **Důvody:** Jest nepochybně, že uplatňování náhrady škody, i když povstala na veřejném majetku, lze uplatňovati u soudu. Ale žalobní nárok bylo zamítnouti proto, že žalobce neprokázal prvního předpokladu každé žaloby o náhradu škody, totiž zavinění (§ 1295 obč. zák.). Zavinění obce spatřuje v tom, že obec zanedbala péči uloženou jí § 27 čís. 3 zákona ze dne 15. března 1864, čís. 4 zem. zák. moravského. Avšak ani důkaz svědky, ani důkaz znalci a místním ohledáním nejsou s to, by jimi mohlo býti prokázáno zavinění obce. Citovaný předpis uvedeného zákona sám o sobě nevystačuje k potřebnému pro rozhodnutí sporu zjištění, zdali totiž obec jest povinna cesty, o něž jde, spravovati čili nic. O tom, zda v tomto případě obci taková povinnost přináleží, čili nic, nemůže rozhodovati soud. K tomu jsou jedině oprávněny úřady samosprávné. Pokud úřady samosprávné nerozhodly, zda jest obec a v jakém směru a rozsahu povinna, cesty v pořádku udržovati, není žalobci možno, by žalobou a sporem se mu podařilo prokázati, že žalovaná obec takové povinnosti nedostála. Pakli se chtěl domáhati náhrady škody na obci z nedostatku cest, bylo na žalobci, by se u soudu vykázal, že byla správními úřady obci uložena povinnost, cesty ty v dobrém a sjezdném stavu udržovati. Teprve, až by se mohl takovým rozkazem správních úřadů u soudu vykázati, mohl nárok na náhradu škody uplatňovati a průvodními prostředky dokazovati, že obec této povinnosti nevyhověla. Protože důkaz ve shora líčeném smyslu dnes ani provésti nelze, bylo žalobu zamítnouti.

**N e j v y š š í s o u d** zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

**D ů v o d y:**

V otázce přípustnosti pořadu práva bylo rozhodnuto souhlasnými usneseními obou nižších soudů způsobem kladným a pro dovolací soud závazným (§ 42 odst. 3 j. n. a plenární usnesení čís. 3775 sb. n. s.). Ve věci samé uplatňuje žalobce jako dovolací důvody zmatečnost odvolacího rozsudku (§ 477 čís. 9 c. ř. s.), rozpor se spisy a nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 1, 3 a 4 c. ř. s.). Ačkoli dovolání, jak praví,